

EPINARIUM

NIEFORMALNY BIULETYN
POLSKIEGO STOWARZYSZENIA EPIDEMIOLOGICZNEGO
Numer 7 Grudzień 2011

* * *

*Wszystkim Członkom Polskiego Stowarzyszenia Epidemiologicznego,
jego Sympatykom oraz wszystkim Czytelnikom redakcja Epinarium życzy
Wesołych Świąt i Szczęśliwego Nowego Roku*

* * *

W numerze: **Od Redaktora** (EPIKAT-2012), **Epiforum** (Komitet Zdrowia Publicznego PAN, Definicja epidemiologii), **Epiprofil** (Zakład Epidemiologii – Uniwersytet Medyczny w Poznaniu), **Epigrant** (Europejska Sieć Choroby Huntingtona), **Epikon** („doctor bullatus - asinus coronatus”)

OD REDAKTORA

Reaktywacja. Przerwa trwała rok, a zatem najwyższy czas na wznowienie kontaktu via Epinarium. Wiele się w międzyczasie wydarzyło. I należy mieć nadzieję, że nie wyłącznie po to, aby wszystko pozostało po starym. Legislacja wkroczyła szerokim frontem do szkolnictwa wyższego, w tym do szkół medycznych, a także zmieniła organizacyjny krajobraz nauki polskiej. Na efekty trzeba poczekać.

Dobiega końca Polska Prezydencja Unii Europejskiej, która – z nas interesującego punktu widzenia – pozwoliła na odświeżenie dwóch ważnych problemów na scenie europejskiego zdrowia publicznego: a) Zapobieganie chorobom mózgu, chorobom neurodegeneracyjnym, w tym chorobie Alzheimera i b) Zmniejszanie różnic w zdrowiu społeczeństw Europy. Drugi problem stanowił temat konferencji, która odbyła się w dniach 8 i 9 listopada w Poznaniu. Zgromadziła ona wielu specjalistów w dziedzinie, znanych na świecie i szkoda, że podczas obrad plenarnych i tematycznych tak wiele miejsc świeciło pustkami. Trudno powiedzieć, czy zaproszeni uczestnicy nie dopisali, czy też przeoczono możliwość szerokiego otwarcia konferencji na polskie środowisko reprezentujące problematykę zdrowia publicznego, w tym epidemiologię. Jeśli druga z podniesionych okoliczności miała miejsce to – krótko mówiąc – stracona okazja.

Odbyły się wybory do Komitetów Polskiej Akademii Nauk. Nasze środowisko jest obecnie reprezentowane przez Komitet Zdrowia Publicznego. Jest on kontynuacją wcześniej działającego Komitetu Epidemiologii i Zdrowia Publicznego. Zmiana nazwy odzwierciedla nie tylko wzrastającą rangę zdrowia publicznego w Polsce, ale także jest przejawem porządkowania dyscypliny – epidemiologia jest „interną” zdrowia publicznego. W nowym Komitecie powołano dwie komisje: Komisję Epidemiologii i Komisję Zdrowia Publicznego. Skład komitetu jest podany w sekcji Epiforum. W tej sekcji znajduje się także materiał poświęcony definicji epidemiologii. Jest ich tutaj kilka – zachęcam Czytelników do nadsyłania definicji przez siebie preferowanych, ze wskazaniem ich źródła pochodzenia. Warto podjąć próbę harmonizacji, uzgodnień, a końcowym efekcie przyjęcia jednobrzmiącej polskiej definicji epidemiologii.

Bieżący numer Epinarium sięga wielokrotnie do Poznania. Poza przywołaniem konferencji w ramach prezydencji poznańskie źródło ma materiał przedstawiający inicjatywę na rzecz choroby Huntingtona (sekcja: Epigrant), a w sekcji Epiprofil prezentuje się Zakład Epidemiologii Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu.

Cichnie dyskusja nad habilitacją. To dobrze, bo nie warto takowej kontynuować bez równoległe prowadzonej dyskusji nad rolą i wartością doktoratu. Osobiście jestem

zwolennikiem likwidacji nieco bizantyjskich scen towarzyszących ostatnim etapom przewodu habilitacyjnego (moje doświadczenia dotyczą obszaru nauk medycznych). Musi jednakże radykalnie zmienić się ranga przewodu na stopień doktora. Ze względu na atmosferę świąteczną proponuję, w sekcji Epikon - jako „głos w dyskusji” - smakowity i zapewne znany cytat z „Opisu Obyczajów za Panowania Augusta III” Jędrzeja Kitowicza. Życzę miłej lektury.

Na koniec zaproszenie na przyszłoroczną krajową konferencję epidemiologiczną w Katowicach. Spotkanie EPIKAT-2012 jest planowane na przełomie października i listopada. Termin wprawdzie odległy, ale już dzisiaj zachęcam do uwzględnienia konferencji w planach na przyszły rok. Proszę osoby zainteresowane o wstępną deklarację uczestnictwa poprzez krótką informację mailową na adres epikat@sum.edu.pl.

(Redaktor)

EPIFORUM

Komitet Zdrowia Publicznego Polskiej Akademii Nauk

Komitet działa w ramach Wydziału V Nauk Medycznych PAN. Jego skład osobowy w kadencji 2011-2014, wyłoniony w wyniku ogólnopolskich wyborów przeprowadzonych wczesną jesienią b.r., przedstawia się następująco: Prof. Wojciech Drygas (Instytut Kardiologii w Warszawie), Prof. Wojciech Hanke (Instytut Medycyny Pracy w Łodzi), Prof. Marcin Kamiński (Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach), Prof. Beata Karakiewicz (Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie), Prof. Danuta Koradecka (Centralny Instytut Ochrony Pracy w Warszawie), Dr hab. Jerzy Marcinkowski (Uniwersytet Medyczny w Poznaniu), Prof. Alfred Owoc (Lubuska Wyższa Szkoła Zdrowia Publicznego w Zielonej Górze), Prof. Andrzej Pająk (Collegium Medicum UJ w Krakowie), Prof. Bolesław Smoliński (Warszawski Uniwersytet Medyczny), Prof. Cezary Włodarczyk (Collegium Medicum UJ w Krakowie), Prof. Barbara Wojnarowska (Uniwersytet Warszawski), Prof. Mirosław Wysocki (Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego-PZH w Warszawie), Dr hab. Tomasz Zdrojewski (Gdański Uniwersytet Medyczny), Prof. Jan E. Zejda (Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach), Prof. Andrzej Zieliński (Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego-PZH w Warszawie).

W dniu 21 października 2011 r. odbyło się pierwsze posiedzenie Komitetu, podczas którego wyłoniono dwie komisje (Komisja Zdrowia Publicznego i Komisja Epidemiologii) oraz wybrano jego prezydium. Przewodniczącym Komitetu został Dr hab. n. med. Tomasz Zdrojewski. Gratulacje !

(Redaktor)

Definicja Epidemiologii

Aktualny Słownik Epidemiologii* (piąte wydanie z 2008 roku) definiuje epidemiologię w sposób niewiele odbiegający od zapisów w jego wcześniejszych wydaniach: „Epidemiologia jest nauką o występowaniu i rozpowszechnieniu różnych zjawisk zdrowotnych lub zdarzeń zdrowotnych w określonych populacjach, w tym nauką o okolicznościach wpływających na ich występowanie, a także praktycznym wykorzystaniem pozyskanej wiedzy dla kontroli problemów zdrowotnych. Naukowa aktywność w obszarze epidemiologii obejmuje monitoring, obserwację, testowanie hipotez, badania analityczne i eksperymentalne. *Rozpowszechnienie zjawisk lub zdarzeń zdrowotnych* analizuje się z uwzględnieniem czasu, miejsca i klas lub podgrup osób dotkniętych tymi zdarzeniami, w populacji lub społeczeństwie. *Okolicznościami wpływającymi na występowanie zjawisk lub zdarzeń zdrowotnych* są wszystkie czynniki fizyczne, biologiczne, społeczne, kulturowe, ekonomiczne i behawioralne, które wpływają na stan zdrowia. *Zjawiska i zdarzenia zdrowotne* obejmują choroby, przyczyny zgonów, zachowania, reakcje na programy profilaktyczne, podaż i korzystanie ze świadczeń zdrowotnych. *Określonymi populacjami* są takie, które odznaczają się wspólnymi, dającymi się opisać cechami. *Wykorzystanie pozyskanej wiedzy dla kontroli* odwołuje się bezpośrednio do nadrzędnego celu epidemiologii – promocji i ochrony oraz przywracania zdrowia. Podstawowym przedmiotem epidemiologii jako dyscypliny naukowej są przyczyny zdarzeń zdrowotnych w populacjach. W ostatnich 70 latach definicja uległa rozszerzeniu, z obszaru chorób zakaźnych na obszar obejmujący wszystkie procesy i zjawiska związane ze zdrowiem, w populacjach. W związku z tym epidemiologia jest działem znacznie większym niż obszar medycyny zajmujący się postępowaniem wobec epidemii. W 1850 roku istniało Epidemiologiczne stowarzyszenie w Londynie. Termin *epidemiologia* pojawia się w tytule hiszpańskiej historii epidemii – *Epidemiologia espanola* (Madryt, 1802). Termin

epidemia jest o wiele starszy; na przykład pojawia się on w *Słowniku Johnson'a* (1775) i w zapisie *Słownika Oxfordzkiego* (1603). Termin ten, oczywiście, był stosowany przez Hipokratesa”.

Przytoczony powyżej tekst jest „autorskim tłumaczeniem”. Na końcu tej sekcji przedstawiona jest jego oryginalna wersja, z podaniem źródła w pełnym brzmieniu.

Dobrą tradycją jest posługiwanie się definicjami opracowanymi przez zespoły encyklopedystów. Wydana w Polsce, w 1995 roku, Nowa Encyklopedia Powszechna PWN, informuje, że epidemiologia to „dział medycyny, nauka zajmująca się badaniem przyczyn rozwoju i szerzenia się procesów zakaźnych, a także innych chorób niezakaźnych i stanów patologicznych występujących masowo w zbiorowiskach ludzi i spowodowanych czynnikami fizycznymi, chemicznymi, warunkami socjalnymi lub brakiem bądź niedoborem koniecznych dla ustroju czynników; epidemiologia obejmuje też zapobieganie i zwalczanie tych chorób. Rozwój nowoczesnej epidemiologii przypada na początek XIX w. i wiąże się z osiągnięciami mikrobiologii – odkryciami R. Kocha i L. Pasteura. Epidemiologia jest przede wszystkim nauką opisową, zajmującą się badaniem poszczególnych chorób pod względem częstości zachorowań, zależnie od czasu, miejsca, wieku, zajęcia, warunków środowiskowych itp. W epidemiologii doświadczalnej nowoczesną metodą są zakrojone na szeroką skalę badania eksperymentalne w środowiskach ludzkich, mające na celu uzyskanie obiektywnej oceny skuteczności środków i metod zapobiegawczych i leczniczych; epidemiologia ma szczególne znaczenie dla organizacji ochrony zdrowia ludności, stanowiąc podstawę naukową wszystkich poczynań profilaktycznych i leczniczych. Badania epidemiologiczne mogą mieć zastosowanie również w odniesieniu do świata zwierząt i roślin. W Polsce działalnością naukową w dziedzinie epidemiologii kieruje Państwowy Zakład Higieny w Warszawie, naczelnym organem administracyjnym jest Główny Inspektorat Sanitarny; działalnością praktyczną zajmują się stacje sanitarno-epidemiologiczne; w skali międzynarodowej działalnością w tej dziedzinie kieruje Światowa Organizacja Zdrowia”.

Jest wreszcie definicja w Wikipedii, a więc w źródle, którego dzisiaj nie można nie uwzględnić (<http://pl.wikipedia.org/wiki/>

epidemiologia): „Epidemiologia (język grecki "epi" – na , "demos" – lud, "logos" – słowo, nauka) – nauka badająca wpływ czynników środowiskowych na występowanie chorób w populacji lub wpływających na stan zdrowia ludności. Osiąga ten cel przez badanie: - rozpowszechnienia chorób, czyli częstości występowania i rozmieszczenia chorób w danej populacji ludzkiej; - rozpowszechnienia inwalidztw i ich przyczyn; - rozpowszechnienia zgonów i ich przyczyn. Zdobywa te informacje przez pomiar: - pozytywnych mierników stanu zdrowia (dotyczących rozwoju fizycznego, oceny sprawności fizycznej, ustalenia wskaźnika wydolności), - negatywnych mierników stanu zdrowia (dotyczących chorób: ustalenie zapadalności, ustalenie chorobowości; dotyczących zgonów: ustalenie umieralności, ustalenie śmiertelności). Badania te dotyczą określonych populacji. Z reguły czynnikiem decydującym o określeniu populacji jest: - wiek, - miejsce zamieszkania, - narażenie na czynniki ryzyka wystąpienia danego schorzenia”.

Moja własna definicja (ta, którą stosuję dla celów dydaktycznych) stanowi, że „Epidemiologia jest nauką o występowaniu i uwarunkowaniach różnorodnych zjawisk zdrowotnych w określonych populacjach ludzkich oraz systemem działań wykorzystujących uzyskane informacje do zmniejszenia problemów zdrowotnych w populacji. Aktywność naukowa w epidemiologii obejmuje badania obserwacyjne i eksperymentalne, a głównym celem dociekań jest przede wszystkim opis zjawisk i identyfikacja czynników ryzyka zaburzeń stanu zdrowia. Druga, aplikacyjna część definicji odnosi się do promocji zdrowia, profilaktyki chorób, a także postępowania medycznego odwołującego się do dowodów naukowych”.

Poniżej przedstawiony jest oryginalny tekst hasła „Epidemiology”, pochodzący z Dictionary of Epidemiology. Fifth edition (red.: Porta M., współpraca redakcyjna: Greenland S., Last J.M. - Oxford University Press 2008): “The study of the occurrence and distribution of health-related states or events in specified populations, including the study of the determinants influencing such states, and the application of this knowledge to control the health problems. Study includes surveillance, observation, hypothesis testing, analytic research, and experiments. *Distribution* refers to analysis by time, place, and classes or subgroups of persons affected in a population or in a society. *Determinants* are all the

physical, biological, social, cultural, economic and behavioral factors that influence health. *Health-related states and events* include diseases, causes of death, behaviors, reactions to preventive programs, and provision and use of health services. *Specified populations* are those with common identifiable characteristics. Application to control... makes explicit the aim of epidemiology—to promote, protect, and restore health. The primary “knowledge object” of epidemiology as a scientific discipline are causes of health-related events in populations. In the past 70 years, the definition has broadened from concern with communicable disease epidemics to take in all processes and phenomena related to health in populations. Therefore epidemiology is much more than a branch of medicine treating of epidemics. There was a London Epidemiological Society in the 1850s. *Epidemiología* appears in the title of a Spanish history of epidemics, *Epidemiología española* (Madrid, 1802). The term *epidemic* is much older; for instance, it appears in Johnson’s *Dictionary* (1775), and the *Oxford English Dictionary* gives a citation dated 1603. The word was, of course, used by Hippocrates. See also population thinking; group comparison.”

(Redaktor)

EPIGRANT

Europejska Sieć Choroby Huntingtona (European Huntington’s Disease Network - EHDN)

Choroba Huntingtona (HD) jest dziedzicznym schorzeniem neurodegeneracyjnym o charakterze przewlekłe postępującym w którym występują zaburzenia ruchowe (płásawica), zaburzenia zachowania i otępienie podkorowe.

HD jest chorobą genetyczną (dziedziczną), w 1993 roku zidentyfikowano gen odpowiedzialny za jej powstanie, jednak choroba ta do dnia dzisiejszego pozostaje nieuleczalna prowadząc w ciągu 15-20 lat do śmierci pacjenta stopniowo upośledzając samodzielność chorych i skazując ich na zależność od opieki najczęściej rodzin.

Z uwagi na rzadkość występowania (5-10 przypadków na 100 000 populacji) w Polsce szacuje się zatem, iż może być od około 2000 do 4000 pacjentów cierpiących na HD) choroba ta stanowiła w świadomości społecznej problem marginalny a pacjentom bardzo trudno było znaleźć właściwą opiekę i pomoc.

Sytuacja zmieniła się dramatycznie gdy w 2007 roku na terenie Polski rozpoczęła swoją działalność Europejska Sieć Choroby Huntingtona (European Huntington’s Disease Network - EHDN; <http://www.eurohd.net/html/network?eurohdsid=9f8c49d99db9667daab21e686650c93b>) wprowadzając całkowicie innowacyjną formę wielokierunkowej opieki nad pacjentami z HD w zakresie wsparcia, leczenia objawowego a przede wszystkim badań dążących do odkrycia lekarstwa skutecznego dla powstrzymania postępu choroby i przywróceniu zdrowia. Służyć temu ma dokładne poznanie przebiegu klinicznego HD. Do momentu wykrycia skutecznej terapii poprawa jakości życia pacjentów z HD za pomocą terapii objawowej jest istotnym wyzwaniem dla organizacji. Celem jest też dotarcie z wiedzą o chorobie do społeczeństwa tak aby znalazła ona swe uznanie jako poważna wyniszczająca choroba również w środowiskach decydentów w zakresie opieki zdrowotnej.

Absolutnym novum jest fakt, iż organizacja skupia wspierających się wzajemnie w walce z chorobą lekarzy, naukowców oraz pacjentów i ich rodziny. Wszyscy są zainteresowani badaniami i poprawą opieki nad chorymi z HD, ale również zespołami przypominającymi klinicznie HD i innymi chorobami neurologicznymi, których dziedziczenie warunkowane jest mutacją dynamiczną. W spektrum zainteresowania pozostają oczywiście przedobjawowi nosiciele mutacji i osoby z grupy ryzyka, jeszcze nie przebadane genetycznie.

Wszystkie osoby współpracujące ze sobą w walce z HD uczestniczą w częstych spotkaniach np.: grup roboczych EHDN w ramach których pracuje się nad poszczególnymi problemami związanymi z HD tj. oceną zaburzeń ruchowych, badaniem modyfikatorów genetycznych, ale i badaniem aspektów obciążenia opiekunów chorych z HD, kosztami opieki, wsparciem dla osób młodych z rodzin dotkniętych HD, a także rehabilitacją osób dotkniętych chorobą. Czyni to opiekę nad pacjentami i rodzinami bardziej kompleksową i obejmującą całe spektrum problemu. Co roku odbywają się zjazdy europejskie EHDN na przemian ze zjazdami światowymi na temat HD w których osoby współpracujące w EHDN mogą uczestniczyć, prezentować swoje dokonania na polu poprawy niesienia pomocy chorym.

EHDN jest to organizacja niedochodowa, finansowana głównie przez amerykańską

fundację CHDI. Działa ona na terytorium większości państw Unii Europejskiej oraz w państwach stowarzyszonych takich jak Norwegia i Szwajcaria a także nie zrzeszonych - Rosja.

EHDN prowadzi wiele projektów badawczych w tym główny projekt REGISTRY obejmujący całe terytorium działania EHDN. Jest to obserwacyjny, długoetapowy projekt badawczy dla pacjentów z HD stanowiący niejako ich rejestr; stanowi on punkt wyjścia do prowadzenia innych badań oraz prób terapeutycznych nowych leków w HD. W programie badawczym REGISTRY pacjenci są oceniani w baterii skal, w tym w Unified Huntington's Disease Rating Scale (UHDRS); jest od nich pobierany materiał biologiczny na badania biomarkerów, modyfikatorów genetycznych i hodowlę komórek. Badanie uczestnika jest powtarzane corocznie lub częściej w razie potrzeby, a uczestnik jest zobligowany do wizyt w ośrodku EHDN, co najmniej raz do roku. Na dzień 26.11.2011 w ramach REGISTRY zebrano 505 uczestników w skali kraju.

Obecnie na terenie Polski działa sześć ośrodków przyjmujących uczestników a listę ośrodków i osób zaangażowanych można znaleźć na stronie internetowej: <https://www.euro-hd.net/html/network/locations/poland>

Pacjenci znajdują opiekę w Gdańsku w ośrodku kierowanym przez prof. Jarosława Sławka, w Warszawie w ośrodkach kierowanych przez prof. Danutę Ryglewicz i prof. Annę Kamińską, w Katowicach w ośrodku kierowanym przez prof. Grzegorza Opalę, w Krakowie przez prof. Andrzeja Szczudlika a w Poznaniu przez prof. Jerzego Marcinkowskiego i dr Daniela Zielonkę.

Mentorem EHDN w Polsce jest profesor Jarosław Sławek. Członkiem Komitetu Sterującego Projektu Badawczego „REGISTRY” jest prof. dr hab. Jacek Zaremba. Ośrodkiem Koordynującym EHDN jest ośrodek znajdujący się przy Katedrze Medycyny Społecznej Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. Koordynatorem EHDN w Polsce jest dr Daniel Zielonka.

Materiał nadesłany przez: Daniel Zielonka, Jerzy T. Marcinkowski: Katedra Medycyny Społecznej, Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, ul. Rokietnicka 5C, 60-806 Poznań

EPIPROFIL

Zakład Epidemiologii – Katedra Medycyny Społecznej, Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

Zakład Epidemiologii powstał, w ramach struktury Instytutu Medycyny Społecznej Akademii Medycznej, dnia 1 marca 1972 r. Pierwszym Kierownikiem Zakładu był profesor Tadeusz Walter, epidemiolog, uczeń profesora J.K.Kostrzewskiego. Od września 1991 roku, po przejściu na emeryturę profesora Waltera, funkcję Kierownika Zakładu objęła dr hab. med. Alicja Krzyżaniak.

Aktualnie w Zakładzie Epidemiologii pracują: dr n. med. Jerzy Gałęcki, dr n. med. Małgorzata Krzywińska- Wiewiorowska, dr n. med. Barbara Stawińska- Witoszyńska oraz na stanowisku st. technika Hanna Umbreit. Wszyscy pracownicy dydaktyczni zatrudnieni w Zakładzie są lekarzami i posiadają specjalizacje kliniczne.

Pracownicy Zakładu Epidemiologii Katedry Medycyny Społecznej (od lewej: Hanna Umbreit, prof. UM dr hab. n. med. Alicja Krzyżaniak, dr n. med. Jerzy Gałęcki, dr n. med. Małgorzata Krzywińska-Wiewiorowska, dr n. med. Barbara Stawińska-Witoszyńska).

Kierunek badań w początkowych latach działalności Zakładu dotyczył głównie zagadnień związanych z epidemiologią chorób zakaźnych i szczepień oraz oceną stanu zdrowia ludności na podstawie negatywnych mierników zdrowia.

Wykorzystując własne doświadczenia kliniczne, pracownicy Zakładu prowadzą badania dotyczące występowania i rozpowszechnienia chorób oraz czynników mających wpływ na zdrowie, a także ustalanie zależności między czynnikami

środowiskowymi i stanami związanymi ze zdrowiem. Obecnie podejmowane są badania dotyczące niepełnosprawności oraz oceny potrzeb rehabilitacyjnych ludności Wielkopolski. Główny nurt realizowanych badań stanowi ocena stanu zdrowia ludności miasta Poznania i Wielkopolski w oparciu o pozytywne i negatywne mierniki. Przykładem może być analiza rozwoju fizycznego dzieci miasta Poznania (kontynuacja przekrojowych badań podjętych w latach 50-tych ubiegłego stulecia), jak również badania zróżnicowania ciśnienia tętniczego krwi w populacji dzieci szkolnych, prowadzone od 1986r.

Zapoczątkowane wcześniej badania nad umieralnością poznańskiej populacji są prowadzone do dnia dzisiejszego a dr n. med. Barbara Stawińska-Witoszyńska i dr n. med. Jerzy Gałęcki są cenionymi ekspertami w zakresie analizy przyczyn zgonów. W ramach współpracy z GUS uczestniczą oni w opracowywaniu nowego wzoru karty statystycznej do karty zgonu i przystosowaniu podręcznika poświadczania przyczyn zgonów w Europie do warunków polskich.

W roku 2002 podjęto inicjatywę opracowania ogólnopolskiej normy ciśnienia tętniczego dla dzieci i młodzieży i w ramach tego projektu Zakład Epidemiologii wraz z Zakładem Rozwoju Dzieci i Młodzieży Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie przeprowadził na terenie województwa wielkopolskiego i mazowieckiego projekt badawczy Ministerstwa Zdrowia pt.: *Zapobieganie wtórnym skutkom nadciśnienia tętniczego u dzieci i młodzieży*. Badania zapoczątkowane w tych województwach objęły swoim zasięgiem również województwo śląskie i miasto Łódź, co zaowocowało stworzeniem i opublikowaniem ogólnopolskiej normy ciśnienia dla dzieci i młodzieży. W ramach tego projektu opracowano monografię pt.: *„Ciśnienie tętnicze dzieci i młodzieży”* oraz publikację pt.: *„Percentile distributions of waist circumference for 7-19-year-old Polish children and adolescents”*, która uzyskała nagrodę Ministra Zdrowia w roku 2011.

Kontynuację wieloletniej współpracy z Wydziałem Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania stanowiły zrealizowane przez pracowników Zakładu Epidemiologii, w roku 2008 badania oceniające stan zdrowia poznańskich uczniów.

Jednym z kolejnych projektów realizowanych wspólnie z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, w latach 2008-2011,

był polsko-norweski program naukowy pt.: *„U progu dorosłego życia : zdrowie i jakość życia młodzieży w zróżnicowanym społecznie i ekonomicznie środowisku”*- (*At the doorstep to adulthood: adolescent health and quality of life in a variety of socio-economic backgrounds. ADOPOLNOR*). Pracownicy Zakładu Epidemiologii opracowali i nadzorowali medyczną część projektu

Uczestnicy Seminarium ADOPOLNOR
“Key challenges in adolescent health: pattern of chronic diseases and disease prevention”(od prawej w pierwszym rzędzie: dr Magda Skrzypek, prof. Maria Kaczmarek, dr Blanka Mrowicka, Małgorzata Krzywińska-Wiewiorowska, prof. Alicja Krzyżaniak, prof. Ernst Häkon Jar - Norwegian Coordinator, prof. Aldona Siwińska, dr Tomasz Hanć)

Warsztaty Adopolnor

Dr Małgorzata Krzywińska- Wiewiorowska przedstawia prezentację pt.: *„Children's health implications for Poland*

Od 8 lat Zakład Epidemiologii organizuje corocznie /czerwiec/ interdyscyplinarną Ogólnopolską Konferencję Naukowo-Szkoleniową z cyklu CIŚNIENIE TĘTNICZE DZIECI I MŁODZIEŻY, w przyszłym roku konferencja będzie dotyczyła leczenia farmakologicznego nadciśnienia tętniczego u dzieci i młodzieży.

Dydaktyka miała i ma w Zakładzie zawsze priorytetowe miejsce. Zajęcia dydaktyczne ze

studentami są prowadzone na wszystkich Wydziałach Uczelni (w tym zajęcia dla studentów anglojęzycznych.

Konferencja naukowa 'Ciśnienie tętnicze dzieci i młodzieży' w Poznaniu, maj 2011
Prof. UM dr hab. n. med. Alicja Krzyżaniak

Aktualnie realizowana przez Zakład Epidemiologii tematyka badawcza dotyczy epidemiologii ogólnej oraz klinicznej i obejmuje następujące zagadnienia:

1. Epidemiologia nadciśnienia tętniczego, ze szczególnym uwzględnieniem populacji dzieci i młodzieży
2. Ocena stanu zdrowia w oparciu o pozytywne mierniki stanu zdrowia, monitorowanie rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży
3. Ocena stanu zdrowia ludności na podstawie negatywnych mierników zdrowia (kart zgonu).
4. Analiza epidemiologiczna występowania chorób zakaźnych i wad wrodzonych
5. Epidemiologia próchnicy w populacji dzieci i młodzieży
6. Ocena środowiskowych zagrożeń zdrowotnych

Realizacja w/w badań wiąże się ze współpracą z innymi poznańskimi ośrodkami naukowymi, jednostkami naukowymi na terenie Polski oraz instytucjami i urzędami, np. GUS, Urząd Marszałkowski, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Poznaniu.

Pracownicy Zakładu aktywnie działają w ramach Poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Medycyny Społecznej i innych towarzystw naukowych.

Działalność naukowa Zakładu jest kontynuacją wieloletniej tradycji epidemiologii wielkopolskiej.

*Materiał nadesłany przez
Prof. Alicję Krzyżaniak*

EPIKON

Doktorat w Czasach Króla Augusta III

„... ten tytuł w innych szkołach żadnemu profesorowi nie mógł być dany, tylko w akademii, gdy kto albo się go przez stopnie nauki dosłużył, i taki doktor zwał się: persona promota, albo też przez pieniądze dokupił, którym to drugim sposobem otrzymujący doktorską godność zwany był doctor bullatus. Takimi doktorami bullowymi zostają najwięcej prałaci i kanonicy katedralni, biorący prelatury albo kanonie doktoralne, to jest: na doktorów św, teologii, filozofii, medycyny i prawa kanonicznego fundowane, którzy tych nauk mało co albo wcale nic nie umiając, czynią zadość woli fundatorów samym tytułem doktorskim, przez bullę otrzymanym, którego dostępują pospolicie dawszy akademikom kilkadziesiąt czerwonych złotych. Ci naznaczają mu dzień do egzaminu publicznego, który musi starający się o doktorstwo odprawić. Dają mu pytania, które na egzaminie mają mu być zadawane, i zaraz odpowiedzi na nie, których powinien się nauczyć jak pacierza. Odprawiwszy taki examen właśnie jak sprawę kondyktową, wszyscy mu winszują doskonałej nauki i wybornego z niej popisu. Wypijają potem za zdrowie i kosztem doktorującego się kilkadziesiąt butelek wina albo czasem i obiad dobry lub kolacją z łaski jego zjedzą i dają mu bullę, iż się na doktorstwo w tej a w tej sciencji rite et legitime promowował ...”

Źródło: Jędrzej Kitowicz: Opis Obyczajów za Panowania Augusta III (Tekst ze zbiorów Wirtualnej Biblioteki Literatury Polskiej – <http://literat.ug.edu.p>)

**Redaktor
Jan E. Zejda**

Przewodniczący Polskiego Stowarzyszenia Epidemiologicznego
(wcześniejsze numery Epianarium dostępne na stronie: <http://epidemiologia.sum.edu.pl>)